

รายงานการถอดบทเรียน เกษตรกรต้นแบบ

โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568

สำนักงานเกษตรพื้นที่ 1
สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร
กรมส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เพื่อถอดองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบในเรื่องเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สินค้าหลัก แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนรู้ ข้อมูลด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้นำที่ทำให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงแรงบันดาลใจการด้านการเกษตร ความสำเร็จ และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำอาชีพการเกษตร การนำนวัตกรรมด้านการเกษตรมาใช้ในพื้นที่เพื่อลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้ เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรที่สนใจ เข้าศึกษาดูงานกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์เรียนรู้ และนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง

สำนักงานเกษตรพื้นที่ ๑

๒๐ มีนาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรกรต้นแบบ	๑
๒. ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑
๓. ฐานเรียนรู้	๑
๔. หลักสูตรการเรียนรู้	๑
๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ	๔
๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.	๕
๗. ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๖
๘. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร	๘
๙. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์	๙
๑๐. ผลสำเร็จของการทำงานให้ชุมชนในฐาน ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์	๑๓
๑๑. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน	๑๓
๑๒. ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๑๓
๑๓. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้	๑๓
๑๔. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน	๑๓
ภาคผนวก	
๑๕. แผนที่แสดงตำแหน่งศูนย์เรียนรู้ (ศพก.) ของกรุงเทพ ๔ ศูนย์หลัก และศูนย์เครือข่าย ๘๐ ศูนย์	๑๘
๑๖. แผนที่แสดงตำแหน่งศูนย์เรียนรู้ (ศพก.) เขตหนองจอก และศูนย์เครือข่าย ๒๖ ศูนย์	๑๘
๑๗. ต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘	๑๙

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

เขต หนองจอก กรุงเทพมหานคร

ข้อมูล ณ วันที่.....๒๔.....เดือน.....กรกฎาคม.....พ.ศ....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายวิวัฒน์ นุ่มกำเนิด

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๘/๑ หมู่ ๑ แขวงคลองสิบสอง เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

โทรศัพท์ ๐๘๑-๕๘๐๙๙๙๓ Facebook วิวัฒน์ นุ่มกำเนิด

Line : ๐๘๑๕๘๐๙๙๙๓ เกิด พ.ศ. ๒๕๔๕

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๗

สถานศึกษา โรงเรียนวัดพระยาปลา

คณะ/สาขาวิชา-.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๙๒๑,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) ฐานเรียนรู้การผลิตข้าว

- การปลูกข้าวปลอดภัย

- การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

๒) ฐานเรียนรู้การแปรรูปข้าว

- การอบข้าว

- การสีข้าว

๓) ฐานเรียนรู้การจัดการดินและปุ๋ย

- การเก็บตัวอย่างดิน

- การตรวจวิเคราะห์โดยใช้ชุด KU Soil Test Kit

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- การทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ

- ๔) ฐานเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๕) ฐานเรียนรู้การเลี้ยงปลา
 - การเลี้ยงปลาไหล
 - การเลี้ยงปลาสลิ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๗ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การผลิตข้าวคุณภาพ
- ๒) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๓) การเก็บตัวอย่างดิน / การตรวจวิเคราะห์ดิน
- ๔) การใช้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน
- ๕) การทำปุ๋ยหมัก / น้ำหมักชีวภาพ
- ๖) การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
- ๗) การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การแปรรูปข้าว
- ๒) การเลี้ยงปลาไหลแบบครบวงจร (การเพาะเลี้ยงและการขยายพันธุ์ปลาไหล)
- ๓) การเลี้ยงปลาสลิแบบครบวงจร (การเพาะเลี้ยงและการขยายพันธุ์ปลาสลิ)
- ๔) การทำบัญชีฟาร์ม
- ๕) ชุมชนเข้มแข็งด้วยวิถีสหกรณ์

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การเรียนรู้เรื่องข้าว (การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว) เริ่มตั้งแต่ขบวนการผลิตจนถึงแปรรูป การไม่เผาฟาง และทำการการหมักฟาง โดยการไถกลบทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย ง่ายต่อการเตรียมดินและการปักดำกล้า ระบบรากพืชสามารถแพร่กระจายได้ดีขึ้น การระบายอากาศของดินเพิ่มขึ้น ทำให้มีออกซิเจนเพียงพอต่อการหายใจของรากพืช เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุเป็นแหล่งอาหารและแหล่งพลังงานสำหรับจุลินทรีย์ในดิน ช่วยเพิ่มปริมาณและกิจกรรมของจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ต่อพืช โดยมีขั้นตอนดังนี้

การเตรียมดิน

๑. ตีดิน เป็นขั้นตอนการเตรียมดินให้มีสภาพเหมาะสมต่อการปลูกข้าว โดยทั่วไปจะมีการไถดินเพื่อพลิกหน้าดิน กำจัดวัชพืช และย่อยดินให้มีขนาดเล็กกล ซึ่งอาจใช้รถไถหรือแรงงานสัตว์ช่วยในการไถพร้อมใส่น้ำหมักใส่เกลอน เจาะรู ตีตรถไถรอบนา

๒. ย่ำ เป็นขั้นตอนสำคัญในการเตรียมแปลงนาสำหรับการปลูกข้าว โดยเฉพาะการทำนาแบบลุ่มตอซัง การย่ำทำนามีวัตถุประสงค์หลักคือการกดตอซังและฟางให้ติดกับพื้นนา เพื่อป้องกันหน่อข้าวใหม่งอกจากตอซังที่กระดกขึ้นมา

๓. ลูบ ในการทำนา หมายถึง การปรับระดับพื้นนาหรือเทือก เพื่อให้พื้นนาเรียบและมีระดับเท่ากัน. การลูบนาคือช่วยให้การไหลเวียนของน้ำและการกระจายของปุ๋ยเป็นไปอย่างทั่วถึง ทำให้ข้าวเจริญเติบโตได้ดีขึ้น

การเตรียมเมล็ดพันธุ์

๑. เลือกพันธุ์ต้านทาน ให้เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก และอายุการเก็บเกี่ยว

๒. ใช้เมล็ดพันธุ์ ๒๐ กก./ไร่

๓. น้ำในบ่อซีเมนต์ ๒๔ ชั่วโมง และปล่อยน้ำออก บ่ม ๒๔ ชั่วโมง

๔. ราดไตรโคเดอร์มา ๑ ชั่วโมง ก่อนหว่านเมล็ดพันธุ์

การปลูกและการดูแลรักษา

๑. ปล่อยน้ำจากแปลงนา

๒. หว่านเมล็ดพันธุ์โดยใช้โดรน

๓. แหวกร่องน้ำ

๔. ผ่านกลไลนา ป้องกันไม่ให้ทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวเสียหายจากการเข้าทำลาย

๕. อายุข้าวครบ ๕ วัน ฉีดยาคุมเลน + คุมหญ้า

๖. ข้าวอายุ ๑๐ วัน ขึ้นน้ำให้อยู่ระดับยอดข้าว ๑ คืบ และปล่อยน้ำออก เพื่อไล่เพลี้ยและฆ่าหญ้าในตาย โดยควบคุมระดับน้ำให้อยู่เหนือผิวดินเป็นระยะเวลา ๑ เดือน

๗. เดินสำรวจแปลงนาทุกวัน

๘. ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๑ เมื่ออายุข้าว ๒๐ - ๒๕ วัน สูตร ๑๖-๒๐-๐ ในอัตรา ๑๕ กิโลกรัม/ไร่

๙. ถอนพันธุ์ใน อายุข้าว ๓๐ วัน

ตัดพันธุ์ปน อายุข้าว ๓๕-๔๐ วัน

๑๐. ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ อายุข้าว ๕๐ - ๕๕ วัน โดยใช้สูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๑๕ กิโลกรัม/ไร่
ในระยะนี้ให้ใส่น้ำระดับท่วมดินต่ออีก ๑ เดือนจนกว่าข้าวจะโน้มรวง

๑๑. ใส่ฮอร์โมน + ยาฆ่าแมลง อายุข้าว ๕๕ - ๖๐ วัน

๑๒. รูดพันธุ์ปน อายุข้าว ๖๕ วัน

๑๓. สำรวจและตัดพันธุ์ปน อายุข้าว ๗๐ วัน ระยะนํานม

๑๔. ระบายน้ำทิ้ง ก่อนเก็บเกี่ยว ๒๐ - ๒๕ วัน

๑๕. เก็บเกี่ยว และเข้าโรงอบ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

แม้กรุงเทพมหานครจะไม่มียุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ แต่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ และในหลายๆ ครั้ง ศพก. จะเข้าร่วมประชุมกับสำนักงานเขตในเวทีต่างๆ เช่น ประชุมคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำแขวง โดยมีแนวทางการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. การทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลด้านการเกษตรในชุมชนเมือง ศพก. ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลด้านการผลิต ปัญหา และความต้องการของเกษตรกรในเขตพื้นที่ที่ ศพก. รับผิดชอบ โดยเฉพาะในรูปแบบการทำเกษตรเมือง หรือเกษตรผสมผสานที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จำกัด

๒. การเสนอข้อมูลและแนวทางพัฒนาให้หน่วยงานในพื้นที่นำไปบูรณาการในแผนของ กทม. แม้จะไม่มียุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดโดยตรง แต่ ศพก. ได้ร่วมกับสำนักงานเขต สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพฯ และหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบด้านการเกษตรในพื้นที่ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม และสนับสนุนการจัดทำแผนในลักษณะบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

๓. การมีส่วนร่วมในเวทีระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมศพก.ระดับอำเภอ ศพก.ระดับจังหวัด ศพก.ระดับเขต และการประชุมศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (ศบกต.) เพื่อให้ข้อเสนอแนะจากภาคเกษตรกรเข้าสู่แผนปฏิบัติงาน

๔. การติดตามและประเมินผลโครงการในพื้นที่ ศพก. สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในพื้นที่ชุมชนเมือง และเสนอแนวทางปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเฉพาะของกรุงเทพมหานคร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนราย ศพก. เข้าร่วมประชุม SC เป็นกระบวนการวางแผนจากฐานข้อมูลด้านการเกษตรจากพื้นที่จริง โดยมีขั้นตอนหลักดังนี้:

๑. การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ โดย เกษตรกรต้นแบบ ศพก. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการสำรวจข้อมูลด้านการผลิต ปัญหา ศักยภาพ และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

๒. การประชุมจัดทำแผนผ่านศพก.ระดับอำเภอ โดยดำเนินการจัดประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์กรเกษตรกร(แปลงใหญ่ วสช. เกษตรกรรุ่นใหม่) และ เกษตรกรต้นแบบ ศพก. เพื่อระดมความคิดเห็นและกำหนดทิศทางการทำงาน

๓. รวบรวมและเสนอเป็นแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ระดับจังหวัด ผ่านที่ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการศพก. และแปลงใหญ่ ระดับกรุงเทพมหานคร จัดทำแผนงานและกิจกรรมของ ศพก. ในรอบปี โดยมีรายละเอียดกิจกรรม งบประมาณ และผู้รับผิดชอบ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

จากสถานการณ์ปัจจุบันนี้ มีทั้งภัยธรรมชาติ โรคแมลงรบกวน ราคาข้าวตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรทำนาในพื้นที่ส่วนใหญ่ต่างคนต่างทำ และยังทำการเกษตรแบบเดิมๆ ผลผลิตต่ำ ไม่ได้คุณภาพ เนื่องจากขาดองค์ความรู้ ข้างนี้หนึ่กกระบบ ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน จึงคิดที่จะรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน ทำให้มีโอกาสศึกษาดูงานตามที่ต่างๆ ทำให้เกิดองค์ความรู้และแนวความคิดที่จะพัฒนาตัวเอง เป็นชาวนาผู้ประกอบการ เกษตรกรต้องสามารถพึ่งพาตัวเองได้ จึงต้องเริ่มทำด้วยตนเองก่อน เพื่อเป็นแบบอย่างแก่พี่น้องเกษตรกรในพื้นที่ และรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำและเป็นตัวอย่างที่ดี และยังได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างต้องพึ่งพาตนเอง ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ต้องรู้จักสร้างเครือข่าย สร้างตลาดเอง เพื่อลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

จากปัญหาราคาข้าวตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผลผลิตต่ำ ไม่ได้คุณภาพ มีทั้งภัยธรรมชาติ โรคแมลงศัตรูพืชรบกวน แต่เกษตรกรก็ยังทำการเกษตรแบบเดิมๆ จึงคิดที่จะลดต้นทุนการผลิตข้าว และเพิ่มมูลค่าข้าวให้มากขึ้น เพราะไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ และมีรายได้ทางเดียวจากการขายข้าวเปลือก แต่ก็ยังขาดองค์ความรู้ทางการเกษตรสมัยใหม่ เช่น การผลิตข้าวที่มีคุณภาพตามกระบวนการ GAP การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การแปรรูปข้าว และยังขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องจักรกลต่างๆ เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรม เช่น ลานตากข้าว เครื่องอบข้าว เครื่องสีข้าว

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว

- ลดอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ ซึ่งใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ ๑๕-๒๐ กิโลกรัมต่อไร่
- ลดการใช้ปุ๋ยเคมี โดยมีการตรวจวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน ผสมแม่ปุ๋ย N P K

๓ ชนิด

- ลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช มีการใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น ไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย บีที และสารสะเดา ในการปราบศัตรูพืช

๒. การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
- การแปรรูปข้าวสาร

๓. การลดปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

- การใช้โรตารีไถหมักฟาง ปรับปรุงโครงสร้างของดินให้มีความเหมาะสม : ทำให้ดินโปร่ง

ร่วนซุย การระบายอากาศของดินเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปริมาณออกซิเจนเพียงพอต่อการหายใจของระบบรากพืชในดิน การซึมผ่านของน้ำได้อย่างเหมาะสมและการอุ้มน้ำของดินให้ดีขึ้น

- การใช้จุลินทรีย์ในการย่อยสลายฟาง เช่น จุลินทรีย์หน่อกล้วยที่นำมาใช้หมักฟาง ช่วยลดปัญหาการเผาฟาง ที่ก่อให้เกิดฝุ่นควันที่เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน จุลินทรีย์ช่วยให้ฟางข้าวย่อยสลายได้เร็ว ช่วยปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ผลผลิตมากขึ้น

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑ การอบข้าวเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ และแปรรูปข้าวสาร

ขั้นตอนการอบเมล็ดพันธุ์ข้าว

๑. นำเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้จากการเก็บเกี่ยวเข้าเครื่องอบ ในเครื่องอบเมล็ดพันธุ์สามารถจะคัดสิ่งเจือที่ปะปนมากับเมล็ดพันธุ์ เช่น ดอกหญ้า เศษขี้พืช โดยใช้อุณหภูมิในการอบ ๕๐ องศา ให้เหลือความชื้นที่ ๑๔.๕ % โรงอบมีกำลังการผลิตสามารถอบได้ครั้งละ ๘ วัน ใช้เวลาในการอบ ๑๘ - ๒๐ ชั่วโมง

๒. หลังจากอบเมล็ดพันธุ์เสร็จแล้วให้เก็บห่างจากฝาผนัง ๑ เมตร และวางบนพาเลท เพื่อให้มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

๓. เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ๓ สัปดาห์ - ๑ เดือน

ขั้นตอนการอบข้าวเพื่อแปรรูปข้าวสาร

๑. การอบข้าวเปลือกก่อนนำไปสี ช่วยลดความชื้นของเมล็ดข้าว ทำให้สีข้าวได้ง่ายขึ้นและได้ข้าวสารที่มีคุณภาพดีขึ้น การอบแห้งที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสียหายของเมล็ดข้าวระหว่างสี และลดปัญหาเรื่องข้าวหัก หรือข้าวปน

๒. การเลือกพันธุ์ข้าว ควรเลือกพันธุ์ข้าวที่เป็นข้าวพื้นนุ่ม ข้าวหอม ข้าวที่มีดัชนีน้ำตาลต่ำ เช่น ปทุมธานี ๑ กข๔๓ กข๗๙ กข๙๗ กข๙๙ เป็นต้น

๓. ระยะเก็บเกี่ยว ต้องเก็บเกี่ยวระยะพลับพลึง เช่น หากข้าวอายุ ๑๒๐ วัน ควรเก็บเกี่ยวก่อนข้าวครบอายุ ประมาณ ๒-๓ วัน เมื่อสีเป็นข้าวสาร เมล็ดข้าวจะมีความขาวใส

๔. อุณหภูมิและความชื้นที่เหมาะสม ควรอบที่อุณหภูมิ ๕๐ °C ให้ได้ความชื้น ๑๔.๕%

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑ การเตรียมเมล็ดพันธุ์

ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ดีจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ หรือที่มีกรมการข้าวรับรองเท่านั้น เพราะถ้าซื้อจากร้านทั่วไป หรือแหล่งไม่น่าเชื่อถือ อาจจะมีข้าวเสีย เมล็ดลีบ ข้าววัชพืชปะปน เนื่องจากไม่มีการคัด การเลือกใช้พันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับพื้นที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพดิน ฤดูกาล ฤดูกาลปลูก ความต้องการตลาด และความทนทานต่อโรคและแมลง การเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมจะช่วยให้เกษตรกรได้รับผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ

๓.๒ การตรวจวิเคราะห์ดิน และการผสมปุ๋ยใช้เอง

ก่อนการปลูกพืชทุกรอบ หรือ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ต้องทำการเก็บตัวอย่างดิน เพื่อตรวจวิเคราะห์ความเป็นกรด-ด่างในดิน และปริมาณธาตุอาหารในดิน ว่าในดินยังขาดธาตุอาหารใดบ้าง เพื่อที่จะได้ทราบ และทำการปรับสภาพดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าว ซึ่งดินบริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินกรด จะต้องทำการปรับโดยการใส่ปูนมาร์ลก่อน เพราะถ้าดินมีความเป็นกรดมากต้นข้าวก็จะดูดกินธาตุอาหารไปใช้ได้ยาก

เมื่อทำการตรวจวิเคราะห์ดิน และทราบค่าปริมาณธาตุอาหารในดินเบื้องต้น ก็จะสามารถผสมปุ๋ย เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดินที่ขาดได้ โดยการนำแม่ปุ๋ยทั้ง ๓ สูตรคือ ๔๖-๐-๐ , ๑๘-๔๖-๐ , ๐-๐-๖๐ มาชั่งตาม อัตราส่วน ผสมคลุกเคล้าแล้วนำไปหว่าน

การผสมปุ๋ยใช้เอง ควรผสมแล้วใช้เลย ไม่ควรเก็บไว้ เพราะจะมีความชื้น และ ถ้าเอาไปใส่ในเครื่อง พ่นจะฉีดพ่นไม่ออก เนื่องจากติดกันเป็นก้อนได้

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อ การเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๙-๒-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)ผัก (ผักทอง, แพง, พัก)..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)มะม่วงเบา..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑-๒-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๔)ฝรั่ง..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๐-๒๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลาไหล..... จำนวน.....๗,๐๐๐-๑๐,๐๐๐.....(หน่วย..ตัว..)

๒.๒)ปลาสด..... จำนวน.....๓,๐๐๐.....(หน่วย..ตัว....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)ข้าวสาร กข๔๓..... จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ..เตรียมดิน..... เป็นเงิน.....๓๗๐.....บาท/ไร่

๑.๒)เตรียมเมล็ดพันธุ์..... เป็นเงิน.....๔๔๐.....บาท/ไร่

๑.๓)การปลูกและดูแล..... เป็นเงิน.....๑,๒๖๒.๒๕.....บาท/ไร่

๑.๔)เก็บเกี่ยว..... เป็นเงิน.....๔๕๐.....บาท/ไร่

๑.๕)อื่นๆ..... เป็นเงิน.....๙๗๕.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๓,๔๙๗.๒๕.....บาท/ไร่

รายได้๔๑๘,๐๐๐...บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ...ข้าว, มะม่วงเบา, ฟักทอง,.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ..๙๒๑,๐๐๐...บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานต่างๆภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานภายนอก

๒) เกษตรกรในพื้นที่มีอาชีพเสริมนอกจากการทำนา เช่น การปลูกฟักทอง การปลูกมะม่วงเบาได้

๓) เกษตรกรและชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการปลูกพืชแบบผสมผสานสามารถมีรายได้ตลอดทั้งปี

๔) เกิดการรวมกลุ่มมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยกำหนดเป้าหมายทำงานร่วมกันเป็นทีม

๕) เกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียงได้รับความรู้ด้านการเกษตร และรับบริการข้อมูลข่าวสารด้าน

การเกษตร และในไปปรับใช้กับการทำการเกษตรของตนเอง

๖) เกษตรกรในพื้นที่และชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ และจุดให้บริการในพื้นที่ ทำให้ได้รับความสะดวก และลดค่าใช้จ่าย เช่นโรงอบข้าว โรงสีข้าว

๗) มีสภาพแวดล้อมที่ดี คนในชุมชนก็มีสุขภาพที่ดี

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) การใช้โรตารีไถหมักฟาง ช่วยทำให้ฟางถูกตัดละเอียดดีไปกับดิน ทำให้ฟางย่อยสลายง่ายขึ้น เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ที่เป็นอาหารของพืช ช่วยในการปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น อีกทั้งช่วยลดพื้นที่การเผาฟาง ซึ่งเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ

๒) การใช้จุลินทรีย์ในการย่อยสลายฟาง เช่น จุลินทรีย์หน่อกล้วยที่นำมาใช้หมักฟาง ช่วยลดปัญหาการเผาฟาง ที่ก่อให้เกิดฝุ่นควันที่เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน จุลินทรีย์ช่วยให้ฟางข้าวย่อยสลายได้เร็ว ช่วยปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ผลผลิตมากขึ้น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) การขุดคลองไส้ไก่บริเวณแปลงปลูกข้าว เป็นการจัดการน้ำที่ช่วยกักเก็บน้ำ ลดการใช้น้ำ และป้องกันการขาดแคลนน้ำ ทำให้ดินชุ่มชื้น ลดการชะล้างพังทลายของดิน และช่วยกระจายน้ำไปทั่วพื้นที่เพาะปลูก นอกจากนี้ยังช่วยให้ดินมีธาตุอาหาร คลองไส้ไก่ยังสามารถเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น ปลาตก ปลาช่อน ปลา สลิด ช่วยรักษาระบบนิเวศ

๒) การหมักฟาง ช่วยในการอนุรักษ์ดินไม่ทำให้ดินเสื่อม ทำให้โครงสร้างของดินดีขึ้น ลดการใส่ปุ๋ยเคมี ไม่ทำลายจุลินทรีย์ในดิน

๓) การทำการเกษตรตามแนวคิด Zero West ที่มุ่งลดปริมาณขยะให้เหลือเป็นศูนย์ โดยการหลีกเลี่ยงการสร้างขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยการผลิตข้าวตามกระบวนการ GAP ช่วยลดอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ ลดการใส่ปุ๋ยเคมี ลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งเป็นการลดการใช้ทรัพยากรที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนการแปรรูปข้าว การสีข้าว และผลผลิตที่เหลือจากการปลูกข้าว ซึ่งจะได้ ฟาง แกลบ รำ ก็จะนำฟางข้าวมาใช้คลุมดิน แกลบใช้ปลูกต้นไม้ รำใช้เป็นอาหารสัตว์ อาหารปลา เป็นต้น

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- ข้อมูลพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่เกษตรกรรม ประเภทพืชที่ปลูก
- ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ ข้อมูลเส้นทางน้ำ ระบบชลประทาน คุณภาพของดิน ดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืช
- ข้อมูลด้านการผลิต ชนิดพืช ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต พันธุ์พืชที่เหมาะสมในพื้นที่
- ข้อมูลด้านการตลาด สถานที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ราคาผลผลิต ช่องทางการตลาด ความต้องการของตลาด
- ข้อมูลภัยธรรมชาติ ความเสี่ยงต่างๆ

ซึ่งการทราบข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ ทำให้สามารถวางแผนการผลิต จัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถตัดสินใจในการดำเนินงานทางการเกษตรในพื้นที่ได้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งศึกษาดูงาน พร้อมทั้งเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ โดยมีการบรรยายและสาธิต เรื่องการผลิตข้าว และการแปรรูปข้าว การอบข้าว การสีข้าว มีแปลงเรียนรู้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกพืชผัก ไม้ผลไม้ยืนต้น การเลี้ยงปลา เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ โดยเรียนรู้ผ่านฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีคณะศึกษาดูงานจากหลายจังหวัด กลุ่มศดปช. นักศึกษามหาวิทยาลัย นักเรียนโรงเรียนวัดพระยาปลา ได้เข้ามาร่วมเรียนรู้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑) รับเรื่องร้องเรียน เมื่อมีเกษตรกรมีเรื่องร้องเรียนด้านการเกษตรในพื้นที่ ก็จะรับเรื่องร้องเรียนและช่วยให้คำแนะนำในแก้ไขปัญหาเบื้องต้น และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๒) ให้คำปรึกษาเกษตรกรรหากการเกิดโรคแมลงศัตรูข้าวในพื้นที่ พร้อมทั้งแนะวิธีป้องกันกำจัด และประสานกับเจ้าหน้าที่เกษตรในพื้นที่เพื่อร่วมลงสำรวจ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๓) ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาเรื่องดิน เช่น การแก้ดินเปรี้ยว และประสานงานขอปูนมาร์ลจากพัฒนาที่ดิน เพื่อนำมาแจกจ่าย

๔) รับเรื่องปัญหาแหล่งน้ำในพื้นที่เกษตร จากเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำเสนอและแจ้งปัญหาในเวทีประชุมศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด พร้อมทั้งประสานกับหน่วยงานชลประทานรังสิตใต้ และชลหารพิจิตร เพื่อรับทราบปัญหา และหาแนวทางในการช่วยเหลือต่อไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๑) การให้ข้อมูลการขึ้นทะเบียน และปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และผู้ที่สนใจ

๒) ประชาสัมพันธ์เรื่องการไม่เผาในพื้นที่การเกษตร และให้ข้อมูลการทำเกษตรปลอดภัย

๓) ให้ความรู้เรื่องโรค แมลง และการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว และเมื่อมีโรคและแมลงระบาดก็จะแจ้งเตือนประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในพื้นที่ทราบผ่านช่องทางไลน์

๔) การปลูกพืชแบบผสมผสาน / ทฤษฎีใหม่ แนะนำให้เกษตรกรบริเวณใกล้เคียงปลูกพืชแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงในการทำนา และมีรายได้เสริมจากการปลูกพืชแบบผสมผสาน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชนหรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

มีการขยายผลองค์ความรู้โดยนำเสนอผ่านเวทีประชุม และการอบรมต่างๆ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ช่องทาง Line Facebook และจากการเข้ามาเรียนรู้ในศพก. โดยมีการถ่ายทอดความรู้ผ่านแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ในศพก. เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การแปรรูปข้าวสาร การปลูกฟักทอง การปลูกและขยายพันธุ์มะม่วงเบาใต้ ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่ พื้นที่ข้างเคียง หรือผู้ที่สนใจ ได้เข้ามาเรียนรู้ และนำไปต่อยอดในการสร้างอาชีพ ปลูกพืชผสมผสานเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เกษตรกรรู้จักการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง สามารถสีข้าวไว้บริโภคในครัวเรือน เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า ลดต้นทุนการผลิต และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) เป็นตัวแทนเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานต่างๆ เช่น การจัดการศัตรูแบบผสมผสาน การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์ การผสมปุ๋ยใช้เอง กับสำนักงานเกษตรพื้นที่ ๑ สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร การผลิตข้าวคุณภาพ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กับศูนย์วิจัยข้าวคลองหลวง การทำน้ำหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน การเก็บตัวอย่างการตรวจวิเคราะห์ดิน กับสถานีพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาต่อยอดถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ได้

๒) รับฟังปัญหาทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ และนำมาเข้าร่วมประชุมหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และหน่วยงานต่างๆ เช่น ประสานขอปูนมาร์ล พด.ต่างๆ และส่งตัวอย่างดินของเกษตรกรเพื่อตรวจวิเคราะห์ให้กับสถานีพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร แจ้งเรื่องผักตบชวาที่ขวางทางน้ำ ปัญหา น้ำไม่เพียงพอทางการเกษตร น้ำเน่าเสีย กับกรมชลประทาน เป็นต้น

๓) ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรพื้นที่ ๑ สถานีพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร รวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เป็นกลุ่มแปลงใหญ่ ศจช. ศคช. ศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อพัฒนาการผลิตข้าวให้มีคุณภาพ สามารถลดต้นทุนการผลิต และขอรับการสนับสนุนเครื่องอบข้าวชาุกรมการข้าว เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าว และนำไปแปรรูปสีข้าว เพื่อไว้ใช้เองและเพื่อจำหน่าย เป็นการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) เป็นตัวแทนรับเรื่องปัญหาระดับพื้นที่ เพื่อเข้าสู่เวทีประชุมระดับจังหวัด และระดับเขต กับหน่วยงานต่างๆ ให้ได้รับทราบปัญหาและเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

๒) ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศพก. ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมต่อเกษตรกรในพื้นที่

๔) บูรณาการงานและสร้างเครือข่ายร่วมกับกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแปลงใหญ่ ศพก.เครือข่ายในพื้นที่

๕) ร่วมวางแผนการดำเนินงาน การบริหารจัดการ และรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรในชุมชน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบ เป็นจุดเรียนรู้ทางด้านการเกษตร อีกทั้งยังได้นำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ตามรอยเท้าพ่อ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก สามารถสร้างเครือข่าย สร้างตลาดเองได้ มีการพัฒนาความรู้ตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง สามารถเป็นแบบอย่างและถ่ายทอดความรู้ให้แก่พี่น้องเกษตรกรในพื้นที่ และคนในชุมชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ประธานศูนย์ข้าวชุมชนแขวงคลองสิบสอง
- ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนแขวงคลองสิบสอง
- ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนแขวงคลองสิบสอง
- ประธานแปลงใหญ่ข้าวแขวงคลองสิบสอง
- หมอдинจังหวัดกรุงเทพมหานคร
- ครูบัญชีอาสา
- คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแขวงคลองสิบสอง
- ประธานกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรมบ้านคลองสิบสอง
- ประธานคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านคลองสิบสอง
- ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ไวยาวัจกรวัดพระยาปลา
- คณะกรรมการฝนหลวง

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- มอบทุนการศึกษาในโรงเรียนวัดพระยาปลา ปีละ ๒ ทุน
- บำเพ็ญประโยชน์กับวัด ชุมชน
- ชุุดลอกคลองชุมชน
- ร่วมจัดหางบประมาณในการกำจัดผักตบชวาในชุมชน
- ออกร้านค้าการกุศล ทหารรายได้เข้าวัด

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ใช้หลักการ ๓ ท คือ ทำทันที เมื่อได้รับความรู้จากการไปอบรม หรือศึกษาหาความรู้ทาง การเกษตรที่สนใจแล้ว จะลงมือทำทันที เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติจริง และสามารถนำความรู้ที่ปฏิบัติจริงนี้ไป ถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจเพื่อได้ และให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน หรือพบปัญหาและแนวทางแก้ไขก็จะรีบลงมือเพื่อ หาแนวทางให้ทันต่อสถานการณ์ เช่น หลังจากได้รับการอบรมและศึกษาดูงาน เมื่อรับทราบปัญหาหรือมีเทคโนโลยี ที่ทันสมัยก็จะช่วยประชาสัมพันธ์และแนะนำให้เกษตรกรในพื้นที่รับทราบทันที

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑) นาง สุกัญญา ฤกษ์ปาลณี	หัวหน้าสำนักงานเกษตรพื้นที่ ๑
๒) นายมานิช พิมายัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๓) นางสาวธนาภรณ์ แซ่มเย็น	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๔) นางสาวปิยรัตน์ กิตติวงษ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๕) นางสาวจิราภรณ์ ไพบูลย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. เตรียมการถอดบทเรียน

- จัดหาทีมถอดบทเรียน
- ประชุมทีม วางแผนชี้แจงทำความเข้าใจหัวข้อเนื้อหาประเด็นการถอดบทเรียน
- กำหนดบทบาทหน้าที่ในเวทีการถอดบทเรียนผู้ เช่น ผู้อำนวยความสะดวก คนจดประเด็น mind

map คนจดละเอียด คนบันทึกภาพ

- เตรียมวัสดุ อุปกรณ์

๒. การจัดเวทีถอดบทเรียน

- แนะนำตัวทีมผู้ถอดบทเรียน พร้อมทั้งชี้แจงหัวข้อประเด็นการถอดบทเรียนแก่ประธานศพก.
- จัดเตรียมเวทีและอุปกรณ์ถอดบทเรียนตามหน้าที่ที่แบ่งไว้
- ตั้งคำถาม ชักถามประธานศพก.ตามหัวข้อที่เตรียมไว้
- สร้างบรรยากาศการถอดบทเรียนอย่างเป็นกันเอง

๓. สรุปข้อมูลเรียบเรียง และบันทึกบทเรียน

๔. คืนข้อมูลการถอดบทเรียนให้กับผู้ให้ข้อมูล พร้อมทบทวนความถูกต้องของข้อมูล

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ๑) เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ในการถอดองค์ความรู้
- ๒) คนจดละเอียดมีคนเดียว อาจจดข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน
- ๓) คำถามที่ใช้อาจเป็นภาษาที่เข้าใจยาก การตั้งคำถามอาจไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้ผู้ถอดบทเรียนไม่เข้าใจคำถาม และตอบไม่ตรงประเด็น

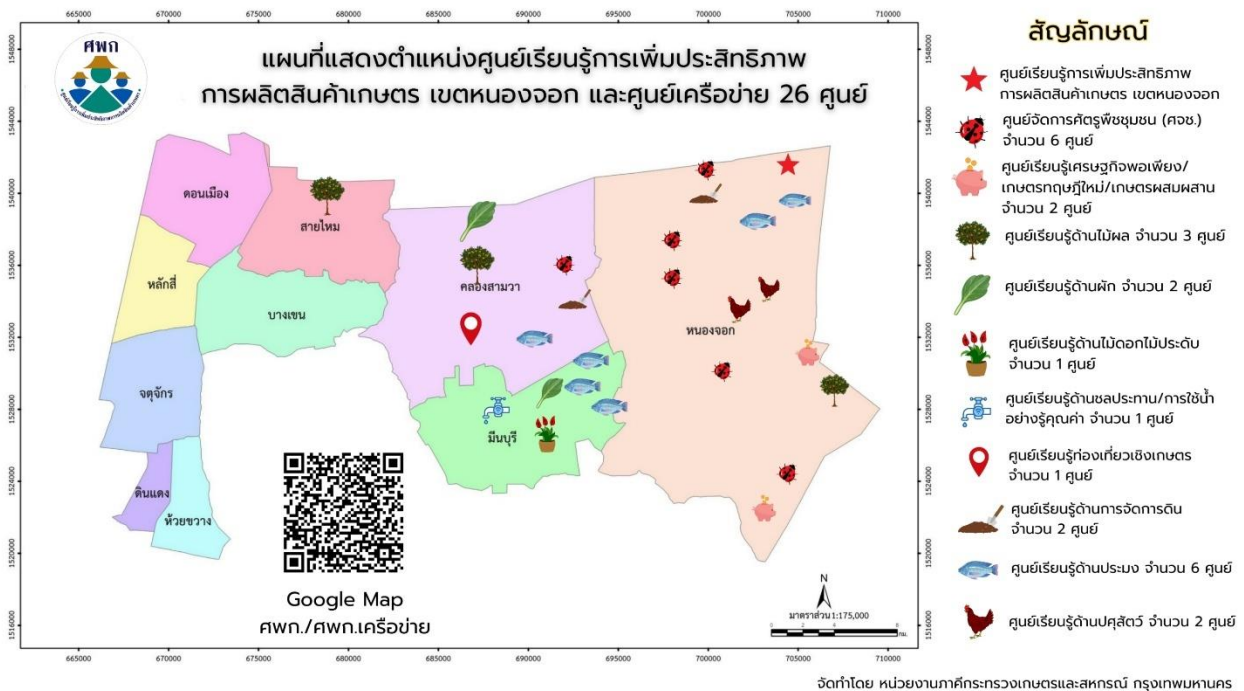
ถอดบทเรียนครั้งที่ ๒

ถอดบทเรียนครั้งที่ ๓

ภาคผนวก

ต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

ลำดับ ที่	รายการ	บาท/ไร่
๑	การเตรียมดิน - ตีดิน - ย่ำ - ลูบ	๑๕๐ ๑๘๐ ๔๐
๒	การปลูกและการดูแลรักษา - เมล็ดพันธุ์ จำนวน ๒๐ กก./ไร่ - แหวกलोंน้ำ - ประทัด (ไถ่นก) - ค่ายาคลุมหญ้า - ค่าจ้างฉีดหญ้า - ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๑ - ค่าหว่านปุ๋ย - ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ - ค่าหว่านปุ๋ย - ฮอร์โมน - ค่าฉีดฮอร์โมน - ยาฆ่าแมลง - ค่าฉีด ยาฆ่าแมลง - รูดพันธุ์ปน - ค่าสารจับใบ - ค่าयरูปพันธุ์ปน	๔๔๐ ๔๐ ๕๐ ๙๖ ๕๐ ๓๐๐ ๕๐ ๓๐๐ ๕๐ ๖๐ ๕๐ ๔๐ ๕๐ ๒๕ ๑.๒๕ ๑๗.๕๐
๓	ค่าเก็บเกี่ยว	๔๕๐
๔	ค่าเช่านา	๕๐๐
๕	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ - ค่าไฟฟ้า - ค่าน้ำมัน - จิปาถะ	๙๐ ๓๖๐ ๒๕
	รวม	๓,๔๙๗.๒๕

